

בס"ד

קובץ מאמרי הלכה בעניין

גיור

מאת מו"ר דייני בית הדין 'גיור כהלכה'

הרב נחום אליעזר רבינוביץ שליט"א

הרב רא"ם הכהן שליט"א

הרב חיים אמסלם שליט"א

י' אדר תשע"ז

בעזרת שמים זכית לכהן כראש בית הדין 'גיור כהלכה', מתוך שאיפה יהודית וציונית לחזק את קיבוץ הגלויות הישראלי ולמנוע התבוללות.

בתי הדין של 'גיור כהלכה' פועלים בתמיכתי ובהסכמתי, על פי ההלכה והתורה ובהתאם למסורת הדורות, מתוך דאגה לאחדותו ושלמותו של כלל ישראל. יש משפחות שילדיהם אינם נחשבים ליהודים, מסיבות שונות, ובתי הדין פועלים לסייע להם לבוא בשערי העם היהודי.

הגיורים כוללים קבלת עול תורה ומצוות, טבילה לשם גיור וברית מילה או הטפת דם בהתאם להלכה, ופועלים בו רבנים תלמידי חכמים, ראשי ישיבות וקהילות אשר נאמנים על קהילות יהודיות אורתודוקסיות ברחבי העולם.

שנים רבות עסקתי כמחנך בחשיבות ההקפדה על מצוות 'אהבת הגר'. במסגרת בתי הדין של 'גיור כהלכה' זכיתי להביא לידי מעשה את מצוות אהבת הגר. מצוות אהבת הגר היא מהחשובות שנצטוו בהן עמנו, ואני רואה זכות גדולה בקבלת גרים אלה בשערי העם היהודי.

אני קורא לכל מאן דבעי לעשות כל שביכולתו לסייע בפועלם של בתי הדין 'גיור כהלכה' ולמגיירים הבאים בשעריו להשתלב בעם היהודי.

בברכת התורה,
הרב נחום אליעזר רבינוביץ'

ערב שבועות התשע"ח

אני מצטרף לדבריו של מו"ר הרב נחום אליעזר רבינוביץ' שליט"א.

בברכת כהן, באהבה
הרב רא"ם הכהן

info@giyur.org.il | www.giyur.org.il

לקבלת הסברים ובירור פרטים חייגו: 02-5470591

חפשו אותנו: גיור כהלכה

10
אנשי צוות

2.5
שנות פעילות

בית הדין
הגדול בישראל
לגיור קטינים

7,000
פניות

1,300
הופנו לגיור
הממלכתי

600
מתגיירים

90
בתי דין

30
ארגונים
וקהילות
תומכות

גיור
כהלכה

בית דין ציוני דתי

7
יישובים
בהם מתקיימים
בתי הדין

- תל אביב
- שהם
- אפרת
- אלון
- מעלה גלבוע
- לביא
- בארות יצחק

16
רבני קהילות

10
ר"מים בישיבות

45
דיינים,
מתוכם:

10
רבני עיר ויישוב

9
ראשי ישיבות

גִּיּוֹר קֶטְנִים בְּזִמְנֵי הַזֶּה

הרב נחום אליעזר רבינוביץ'

שאלה

כפירושו של רש"י (שם), או אם הוא יתום הבא מעצמו. אבל אין צורך לסברא זו "בגר שנתגירו בניו ובנותיו עמו, דניחא להו במאי דעביד אבוהון".

בעיות שונות יש לברר בהקשר זה:

א. גיור בזמן הזה

כבר עמדו ראשונים על השאלה: איך ניתן לבית דין בזמן הזה להזדקק לגירות בכלל, אפילו של גדולים? הלא בית דין של הזמן הזה אינו אלא בית דין של הדיוטות, וכלשון הטור (ח"מ סי' א) "דשליחותיהו דקמאי עבדין, ומסקינ דלא עבדין שליחותיהו אלא במידי דשכיחא ואית ביה חסרון כיס", ולכאורה שני אלה אינם בגירות (וראה בית יוסף שם). ובפרישה (שם) מסביר שמשמעות התנאים "דשכיח ויש בו חסרון כיס" היא משום תקנת הציבור "שלא תנעל דלת בפני לוויין". וראה בסמ"ע (שם ס"ק ג) שכתב: "ונראה לי דהוא הדין לשאר עניינים גדולים, שהרי מצינו שאמרו לקבל גרים בזמן הזה, אף על גב דלא שכיח". נראה שבכנותו גירות "עניין גדול", נגרר אחרי הר"ן (הובא בבית יוסף שם), "דמקבלין גרים אף על גב דלא שכיח, דלהכניס אדם תחת כנפי השכינה עדיף מממונא דשכיח".

הרי מפורש שעצם הכנסת אדם יחיד תחת כנפי השכינה נחשב "עניין גדול", השווה בערכו לתקנת הציבור "שלא תנעל דלת בפני לוויין". מעתה, בנידון שלנו, המדובר הוא לא בלבד בהכנסת אדם אחד או אפילו רבים תחת כנפי השכינה, אלא שיש פה תקנה דחופה לטובת הציבור כולו, שהרי אם הקטנים הללו לא יגורו כדון, הלא מן הסתם גויים לא יהיו מצויים להם תמיד לישא, ואף ישראל לא יוכלו לישא, וכמו שאמרו במסכת גיטין (מג, ב) לגבי חצי שפחה חצי בת חורין שכפו את רבה לשחררה כי "מנהגה הפקר נהגו בה", ועיינו הראות כמה הפקרות מתפשטת בחברה, ואחריתה מי ישורנה. והרי בעניינינו אין המדובר בתקנה חדשה, שהרי

ברכת ה' וישע רב

כפי שדיברנו בעל פה, הציור המרכזי בעניין גיור קטנים סובב והולך סביב שאלת ה"זכין לקטן" על ידי בית דין, גם אם ידוע (בגדר "אנן סהדי") שלא ישמור תורה ומצוות, לפי נסיבות חינוכו וסביבתו. השאלה נחלקת לשתיים: האם יש "זכייה" בדבר, להיות יהודי חילוני במקום להישאר נכרי, ואם תמציי לומר כי הזכות אכן קיימת, כפי שנוטה דעת כת"ר, וכי אריך למיעבד הכי?... אשמח לשמוע דעת כת"ר בנקודת מוקד זו של הגדרת ה"זכין".
בברכה נאמנה.

תשובה

ביחס לשאלתך הטעונה, העומדת עכשיו ברומו של עולמנו, בעניין גיור קטנים בין העולים מרוסיה, כבר דשו הרבה בשאלה זו גדולי הרבנים בדורות עברו.

מכל מקום, אנסה לקצר ולדון רק במה שנראה לפענ"ד נצרך לדיון על המצב הקיים, שהוא מצב חדש שלא היה מעולמים, שנתכנס ציבור כה גדול של עולים שמעמדם כיהודים הוא במקרה הכי טוב מסופק, ובהרבה מקרים ברור שהם אינם יהודים לגמרי, והילדים גדלים בין יהודים, וכבר הולכות ונוצרות בעיות קשות בחברה, בהיות הללו נטמעים בין יהודים, והם פסולי חיתון.

איתא בכתובות (יא, א): "אמר רב הונא: גר קטן - מטבילין אותו על דעת בית דין. מאי קא משמע לן, דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו? תנינא: זכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לאדם שלא בפניו. מהו דתימא גוי בהפקירא ניחא ליה, דהא קיימא לן דעבד - ודאי בהפקירא ניחא ליה, קא משמע לן דהני מיילי גדול, דטעם טעם דאיסורא, אבל קטן - זכות הוא לו".

בהמשך מבואר, שהטעם הזה - "זכות הוא לו", נצרך רק "אם אין לו אב, ואמו הביאתו להתגיר"

(סח, ב ד"ה קטן): "ונראה דזכייה דגירות לא דמי לשאר זכיות. דמה שבית דין מטבילין אותו, אינם זוכין בעבורו, אלא הוא זוכה בעצמו ובגופו שנעשה גר ונכנס תחת כנפי השכינה. והא דפריך בכתובות (יא, א): תנינא זכין לאדם שלא בפניו; ומשני: מהו דתימא גוי בהפקרא ניחא ליה - היינו משום דאם הייתה חובתו, לא היה לבית דין להתמצע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה. ואפילו בתינוק דלאו בר דעת - חשיב גר".

כלומר, כיון שאין כאן עניין של זכיה רגילה, ברור שאין חלות הגירות תלויה כלל באפשרות לזכות בעבור הקטן. הגירות חלה מכל מקום. הגמרא מעלה את השאלה של זכות רק מפני שאינו ראוי לבית דין לעסוק בדברים שהם חובה לבני אדם. בית דין, ראוי להם לפעול כאביהם של יתומים וכן של כל הנצרכים, והיינו שפירש רש"י (כתובות יא, א ד"ה על דעת בית דין): "והן נעשין לו אב". כלומר, כיון שמעיקר הדין בית דין יכולים לגייר גוי קטן, וכיון שלהכניס נפש אחת תחת כנפי השכינה זהו "עניין גדול", לפיכך ראוי לבית דין להכניס עצמם בדבר זה ולהיעשות לו אב. אבל, כל זה אמור רק אם אין כאן חובה לו, אבל במקום חובה, כיון שאין אחריותו של גוי קטן מוטלת על בית דין מתחילה - אין לבית דין להתמצע להכניס גופו בדבר שיש לו חובה. אילו היה מדובר בישראל יתום, הרי בית דין חייבין לטפל בו מכל מקום, ואפילו יש מקצת חובה בדבר. אבל בגוי - אין בית דין מזדקק אלא משום שיש כאן "עניין גדול", והוא דווקא שלא יהיה בו חובה.

מעתה נראה אנו, איזו חובה יכולה להיות כאן? ברור שעצם הגירות הוא זכות גדולה, שהרי הוא נכנס תחת כנפי השכינה, וממילא אף הוא נכלל במה ששינוי (סוף מכות): "רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר: 'ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר' (ישעיה מב, כא)". ופירש הרמב"ם (שם): "מחמת רבוי המצוות, אי אפשר שלא יעשה האדם אחת בכל ימי חייו בשלימות, ויזכה להשארות הנפש באותו המעשה". ומביא שם דוגמא של מעשי צדקה

בית הדין מגיירים קטן מצד הדין כמו שנתבאר, שעצם הגיור הוא "עניין גדול"; אבל אם נימנע מלהזדקק לעניין גדול זה - ההימנעות הזאת, לאיזו תכלית שתהיה, עלולה להמיט אסון גדול על הציבור, שתיווצר קבוצה גדולה של מופקרים ומופקרות, חס וחלילה. הרי בגלל סיכון כזה תיקנו לעקור איסור ולשחרר חציה שפחה, וכך נפסק להלכה ברמב"ם (הל' עבדים ט, ו).

וראה שכתב רבינו הגדול (שם): "כופין את רבה ומשחררה כדי שתנשא ויסור המכשול, וכן כל כיוצא בזה". הרואה יראה ששחרור שפחה הוא בעצם גירות, כיון שבכך הוא מכניסה לקהל ישראל. ובעניין זה אין שואלין אותה מה רצונה, אלא כיון שהאדון - יש לו רשות עליה, מכניסה לכלל ישראל כדי להסיר המכשול. וראה תשובות הרמב"ם (בלאו סי' ריח, עמ' 387) שרבינו הגדול הסתמך על תקדים כזה למעשה, וכתב: "וכבר מצינו שחכמי התלמוד התיירו לעבור על אסורי הנאה ושחררו אמתא עד שלא נשאר מכשול לפריצים (גיטין לח, א), ואיך נסכן אנו בבנות ישראל לצאת לתרבות רעה?". והרי גם דבר זה אינו ודאי, כי מי יערוב לנו שתמצא בחור מישראל להינשא לו? אלא כך הוא דרכו של עולם, ואנו סומכים על כך שאם תהיה מותרת לבוא בקהל - מן הסתם יוסר המכשול. והרי בנידון שלנו, קל וחומר בן קל וחומר הוא שצריך להסיר המכשול, כי גדול הוא לאין ערוך, ובוודאי נכלל דבר זה במה שמכנה הרמב"ם "כל כיוצא בזה". ואף על פי שגדולים החמירו בדורות האחרונים לא לגייר קטנים כי אם בתנאים מאוד מסוימים, וגדרו גדרים שונים בזה, הלא ברור שכל אלה אינם אלא חששות בעלמא, שהרי מעיקר הדין "עניין גדול" הוא הגיור, וכנגד החששות ההם עומד מכשול גדול לכל הציבור כולו.

ב. הגיור כזכות

יש שהעלו חשש, שאם אין שום הבטחה שהמגויר יתחנך על ברכי התורה והמצוה - שוב אין כאן זכות, שהרי מן הסתם, כשיגדל ימשיך באורח החיים שאליו הורגל בבית הוריו או בבית קרוביו הגויים. ברם, כתבו התוספות במסכת סנהדרין

וגמילות חסדים, שרוב בני אדם תזדמן להם מצוה כזו.

מוכן מאליו שאחרי שבית דין מגייר קטנים ובכך נעשה להם אב, צריך לטפל בצרכיהם הרוחניים, וצריך למשוך אותם בעבותות אהבה לחינוך יהודי כראוי. חייבת החברה שלנו לספק להם בתי ספר שבהם ילמדו להתקרב לתורה ומצוות, ואין צריך לומר שיש לנסות לשכנע את ההורים שגם הם יתקדמו ליהדות. אבל בשום אופן אין להעמיד תנאים כאלה או אחרים לעצם גיור הילדים, שהוא תקנת הציבור כולו. כך נראה לפענ"ד, וה' יצילנו משגיאות. ויתקיים בנו מהרה מקרא כתוב (ישעיה סו, כ): 'והביאו את כל אחיכם מכל הגוים, ואומר (ישעיה סה, יט): 'גְּלַתִּי בִירוּשָׁלַם וּשְׁתִּי בַעֲמִי'.

לסיכום: מעיקר הדין מותר לגייר קטנים בזמן הזה. התנגדות הפוסקים נבעה בעיקר מחשש של התבוללות - שבחורי ישראל ייקחו נשים נכריות ויבקשו לגייר הילדים, אולם כיום המצב הוא הפוך, שדווקא אי הגיור עלול להביא לסכנה זו. מאחר שמדובר בסכנה ממשית של התבוללות יש להעמיד את הדברים על עיקר הדין ולגייר קטנים על פי בקשת הוריהם.

שמא תאמר, הלא כנגד מעשה אחד של מצוה, אם לא יחנכוהו לתורה ויראת שמיים הלא מן הסתם יעבור כמה וכמה עבירות חמורות כקלות בחייבי כריתות ומיתות וכיוצא בזה! זה אינו, כי קלקלתו - תקנתו. הלא כבר פירש רבינו הגדול (הל' ממרים ג, ג) במי שחי "לכין הגויים וגדלוהו הגויים על דתם - שהוא אנוס", והוא פטור מכל העונשין. היינו שהשוו בגמרא (שבת סח, ב) תינוק שנשבה בין הנכרים וגר שנתגייר בין הנכרים - שניהם אינם חייבים אלא חטאת אחת, כאשר יודעו על כל סוג עבירה שעברו. אבל מעונשין - ודאי פטורים הם. נמצא שהגירות היא זכות גדולה, ואין שום אפשרות של חובה כלל.

ג. הצורך החיוני שבגיור בימינו

ואמנם, הרואה יראה בכמה תשובות של גדולי הפוסקים בדורות האחרונים שפקפקו בזכות הגיור, אבל מבין השיטין עולה ברור שעיקר החשש שלהם היה כדי להרתיע את בחורי ישראל שלא יקחו להם נשים מכל אשר בחרו מגויי הארץ, ורצו לגדור גדר כדי להרחיקם מקהל ישראל. ראה למשל דבריו היוצאים מלב כואב של הגרי"י וינברג זצ"ל, בספרו שרידי אש (ח"ב סי' צו): "אין לנו ללמד זכות על אלה שנשאו נוכריות. אדרבה, עלינו להתרחק מהם ולהיבדל מהם, ולהכריז על בניהם ובנותיהם שהם גויים גמורים ואסור להתחתן בהם".

ודאי שבתנאי החיים בגולה - צדקו דבריהם, וחייבים דייני ישראל לעמוד על המשמר לא ליתן יד לפושעים. אבל לא כן המצב היום בארץ. ההימנעות מלגייר קטנים, לא רק שלא תתרום להרתיע מפני נישואי תערובת, אדרבה - היא תביא להתפשטות המגיפה בצורה נוראה, רח"ל. לפיכך, בנידון שלנו, ברור שאין להוסיף סייגים וגזרות אלא שיש להעמיד הדין על תלו, ולהכניס כל הנפשות הללו תחת כנפי השכינה בלי היסוס ובלי שהיה כלל וכלל.

האם בית הדין צריך ליזום תהליכי גיור

הרב רא"ם הכהן

הגיור האידיאלי

עברה, לפי שהנטען על השפחה ונשתחררה אסור לו לישאנה לכתחלה, לפי שכבר פסקנו פעמים אחדות בכגון אלו המקרים, שישחררה וישאנה. ועשינו זאת מפני תקנת השבים ואמרנו מוטב שיאכל רוטב ולא שומן עצמו. וסמכנו על דבריהם ז"ל עת לעשות לה' הפרו תורתך. ומסייעין לו לישאנה בעדינות וברוך, ויקבעו לו מועד לישאנה או להוציאה, כמו שעשה עזרא ע"ה. והאלקים יתעלה יתקן קלקולנו, כמו שהבטיח ואמר ואסירה כל בדיליך וכתב משה".

תשובת הרמב"ם הזאת היא חשובה משתי סיבות: הראשונה היא שהרמב"ם מתיר לגייר ולהשיא בניגוד לפשט המשנה מהטעם: "מוטב שיאכל רוטב ולא שומן עצמו". החשיבות השנייה היא שהרמב"ם כותב בסוף התשובה את הפתרון שעשה עזרא. ברם, הרמב"ם מבין שהפתרון אינו ישים ולכן משתמש גם באופק הגירות. וכותב: "ומסייעין לו לישאנה בעדינות וברוך". גם הגאון ר"ש קלוגר בשו"ת טוב טעם ודעת מהדורא קמא (ר"ל) התיר את הגיור בנטען על הנכרית בשעת הדחק מכיון שאיסור לזות שפתים אינו אלא מדרבנן וסמך על דבריו הגאון האחייעזר בתשובותיו (ח"ג כ"ו).

ההסבר, שאע"פ שיש מניע זר הגירות חלה הינו שגם כאשר המניע הינו זר כתוצאה מתהליך הגירות- הגירות יכולה להיות בקבלת מצוות שלמה ולא תמיד המניע מהווה תיאור של מעשה הגירות בסופו.

סיבה נוספת להיתר לגייר בנטען על הנכרית, ששונה המצב בין מציאות שאם לא נגייר ממילא יעזוב את הנכרית למציאות שאם לא נגייר ימשיך לחיות באיסור, ועיין באריכות בתשובתו של הגר"ש קלוגר זצ"ל.

הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה (פי"ג ה"ד) מתאר את הגיור של היחיד במקביל למעמד הר סיני: "וכן לדורות כשירצה העכו"ם להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה ויקבל עליו עול תורה צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן, ואם נקבה היא טבילה וקרבן שנאמר ככם כגר, מה אתם במילה וטבילה והרצאת קרבן אף הגר לדורות במילה וטבילה והרצאת קרבן". בפשטות, נקודת המוצא של הגירות הינה הרצון של המתגייר וללא רצון כן ואמיתי של המתגייר אין לבית דין להיכנס לתהליך גירות. ביחס לרצון מלכתחילה צריך רצון לגיור ללא סיבות אחרות ולכן שנינו במשנה ביבמות (כ"ד, ע"ב): "הנטען על השפחה ונשתחררה, או על העובדת כוכבים ונתגיירה - הרי זה לא יכנס, ואם כנס - אין מוציאין מידו". ובהמשך הגמ' שם שבכל המקרים שהיה מניע זר לגיור בדיעבד הגירות חלה: "א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב: הלכה כדברי האומר כולם גרים הם". על פי הנ"ל פסק הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה (פי"ג ה"ד): "אל יעלה על דעתך ששמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידו ה' נשאו נשים נכריות בגיוותן, אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגירות להתגייר בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת, ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל, אם לא נמצא להם עילה מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפושו, אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה". בפשטות בית דין אינו מגייר, ברם הרמב"ם ביחס לשפחה, כתב בתשובותיו (רי"ב): "אעפ"י שיש בזה כעין

סיבת הגיור בדור של קיבוץ גליות

שלא היו עשרה בבית הכנסת ה"ז משחרר עבדו ומשלים בו המנין וכן כל כיוצא בזה, וכן שפחה שנוהגין בה העם מנהג הפקר והרי היא מכשול לחוטאים כופין את רבה ומשחררה כדי שתנשא ויסור המכשול וכן כל כיוצא בזה". מסיק מדין זה הגאון הרב נחום רבינוביץ שליט"א ששיחרור שפחה הרי הוא גירות ועל מנת שלא יהיה מכשול עוברים על עשה דאורייתא וממילא ברור שחלה עלינו חובה לגיר קטנים על מנת שלא יהיה מכשול של נישואי תערובת. הרמב"ם כתב "וכן כל כיוצא בזה". ואכן הרמב"ם השתמש בהלכה זאת בתשובותיו (רי"ח).

המציאות היום שישנם הרבה מאוד משפחות בהם מתנהל אורח חיים מסורתי וילדיהם הינם גויים מזרע ישראל ואין ספק שחלה על הרועים חובה גדולה להשיב את האובדים לעם ישראל. כמו כן חלה על המנהיגים הרוחניים חובה להחזיר את עם ישראל כולו לקבלת עול מלכות שמים ובתוך החזרה של כלל ישראל לקבלת עול מלכות שמים צריך להחזיר את האובדים לקבלת עול מלכות שמים.

לא דנתי בני"ל בגדרי גרות קטן ובע"ה בימים אלו נמצא בעריכה קונטרס המפרט את יסודות ההלכה בגיור קטנים.

לצערינו הרב מציאות הגלות גורמת התבוללות כדברי הנביא הושע (פ"ז): "אֶפְרַיִם בְּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלֵל אֶפְרַיִם הָיָה עִגְוָה בְּלִי הַפּוֹקֵה". וחובה עלינו להשיב את עם ישראל לחיקו כדברי הנביא יחזקאל (פל"ד). אחרי הדחת הרועים אומר הקב"ה שהוא יראה את הצאן ובתוך הנבואה: "וְהוֹצֵאתִים מִן הָעַמִּים וְקִבְצֵתִים מִן־הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּיתִים אֵלַי אֲדַמְתֶּם וְרַעִיתִם אֵלֵי הָרִי יִשְׂרָאֵל בְּאֶפְרַיִם וּבְכָל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ... אֶת־הָאֲבֹדֹת אֲבַקֵּשׁ וְאֶת־הַנְּדָחֹת אֲשִׁיב וְלִנְשֹׁבֹת אֲחַבֵּשׁ וְאֶת־הַחֹלֵה אֲחַזֵּק וְאֶת־הַשְּׂמֵנָה וְאֶת־הַחֲזֵקָה אֲשַׁמֵּד אֲרַעְנָה בְּמִשְׁפָּט". החובה בימינו על רועי הצאן להשיב את הנידחים.

הרב אונטרמן בשו"ת שבט מיהודה (שער חמישי א') חילק בין גירות פרטיות בכל שנות הגולה לבין גירות היום בארץ ישראל בדור של קיבוץ גליות. הרב אונטרמן מעיד על עצמו שבכל ימי רבנותו באנגליה לא קיבל גרים לשם אישות והוא מבאר את החילוק מדוע בארץ יש לגייר גם לא לשם אישות. בתוך דבריו שם, רואים דחיפות בדבר גיור קטנים בגלל החשש להתבוללות בתוך הארץ.

יש לבאר שאין לנו שום מגמה לגייר כל גוי המצוי בארץ ישראל, ברם ילדים מזרע ישראל הם בבחינת האובדים שעליהם חלה עלינו חובה גדולה להשיב אותם לחיק משפחתם.

בגמ' במסכת גיטין (מ"ג, ע"ב): "אמר רב הונא בר קטינא א"ר יצחק: מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין, וכפו את רבה ועשאה בת חורין. כמאן? כר' יוחנן בן ברוקה, דאמר: על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר וגו' פרו ורבו ומלאו וגו'! אמר רב נחמן בר יצחק: לא, מנהג הפקר נהגו בה". ומבאר רש"י: "מנהג הפקר היו נוהגין בה - בזנות דלא היתה מיוחדת לאדם ולא היתה משמרת עצמה". הלכה זו נפסקה ברמב"ם בהלכות עבדים (פ"ט, ה"ו): "וכן אסור לאדם לשחרר עבד כנעני וכל המשחררו עובר בעשה שנאמר לעולם בהם תעבדו ... ומותר לשחררו לדבר מצוה אפילו למצוה של דבריהם כגון

תוקף גיור שנעשה ע"י ג' תלמידי חכמים שנטלו סמכות לעצמם

הרב חיים אמסלם

שאלה:

הרמב"ם והשו"ע, וזה הבא להתגייר מסכים לך ומקבל על עצמו את משמעות היותו נכנס לדת ישראל, אשר כניסה זו מחייבת קיום המצוות, כמו כן בית הדין, יקבל כאלו שהוא משוכנע בכנות רצונו וכוונתם להיות יהודים ושנראה לו שאחרי הגיור יחול "שינוי בערך מעשיהם הקודמים". כלומר הגיור פעל בנפשם את השינוי ומעתה יהיה ניכר באורח חייהם ההבדל בין היותם גויים להיותם יהודים.

אם ג' התנאים האלו נתקיימו דהיינו א. האמונה ב. ידיעת והבנת המשמעות המעשית לגיור ג. השתכנעות ב"ד כי יהיה הבדל בין חיי הגויות לחיי היהדות של המתגייר, אזי ב"ד יקבלוהו ויודיעוהו וילמדוהו מקצת המצוות, ימולוהו ויטבילוהו בנוכחות הג', ויתנו בידו ב' תעודות, מעשה ב"ד (כעין פרוטוקול על החלטתם) ותעודת גיור, עכ"ד. ובכן נשאלתי היעמדו דבריהם על פי הדין וההלכה או אין בכל מעשיהם כלום?

תשובה:

א. אכן עגמה נפשנו על שהגענו עד הלום, שנתקיים בנו "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש" והמצב הוא ממש "אין איש שם על לב", כי המדיניות המחמירה הנהוגה בזמנינו מעודדת ומגבירה היטמעות והתבוללות בישראל, ולחיות עם הגוי והגויה כל כך נתפשט בעוונותינו הרבים שנעשה להם הדבר כהיתר, ובניגוד לדברי חכמינו ז"ל אשר ברוח מבינתם לימדונו השקפה ישרה ונכונה שהיא בעצם השקפת התורה הקדושה בדין יפת תואר, במסכת קדושין "לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע מוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ואל יאכלו בשר תמותות נבלות". וברש"י בחומש באו הדברים מבוארים, שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור, הרי שרואים מכאן דרך והנהגה אם אין אתה מתיר לו את ה"אשת יפת

לאור המצב הנוכחי שבתי הדין הרבניים כמעט ואינם מגיירים, מתוקף פרשנותם לקבלת המצוות בגיור ומאימת המחמירים המטילים חיתתם על שאר הרבנים, טיכסו עצה ביניהם כמה אנשים שלמדו הלכות גיור, למקורותיהם בתלמוד ברמב"ם בהל' איסורי ביאה, והחליטו להקים ב"ד עצמאי, ולקבל לגיור לפי שיקול דעתם כפי עיקר הדין, וזה נוסח התאגדותם אשר כתבו ביניהם: אנו ג' אנשים המגדירים עצמנו שומרי תורה ומצוות ע"פ השו"ע וההלכה ואנחנו נשמעים לפסיקת גדולי ישראל, ואף כי איננו פוסקי הלכה מוסמכים אבל לכולנו רקע ישיבתי, ואחר שלמדנו הסוגיות והעניינים הקשורים לדיני גיור מהתלמוד, רמב"ם, טור ושו"ע. והבינו כי אפילו ג' הדיוטות שקבלו "גוי" ומלוהו והטבילוהו לשם יהדות מה שעשו עשוי, ולכן התאגדנו יחד כבית דין, על מנת להקל ולגייר מאלו שבתי הדין מסרבים לגיירם או מושכים זמנם עד כדי ייאושם. כל מטרת התאגדותנו היא למנוע את תופעת ההתבוללות בכלל ובפרט כאן בארץ ישראל. [שהרי גם אחרי הגיור יצטרכו להינשא בנישואין אזרחיים על מנת לקבל הטבות כזוג נשוי, ומכאן מוכח שכוונתם לשם שמים]. הכללים לכל הבאים להתאגד אתנו יחד, שיהיה זה רק מאנשים שומרי תורה ומצוותיה, שיש להם רקע ישיבתי, ושכל הבא להתגייר דרכינו, עליו לעמוד בכמה תנאים, העיקרי שבהם אמונה תמה ושלמה בה' אלוקי ישראל שאמר והיה עולם ושאין אלוה זולתו, להאמין בו, ולאהוב אותו בכל נפשו, לדעת ולהבין הדבר היטב ולהצהיר על כך. כמו כן על הבא להתגייר להצהיר בפה מלא כי ידוע כי אלוקי ישראל נתן תורה על הר סיני לעמו ישראל, ובתורה יש תרי"ג מצוות, וחכמים הוסיפו עליהם עוד ז' מצוות וכל פרטיהם טעמיהם ודיניהם המוסברים בתלמוד ונפסקו בספרי הפוסקים כגון

וכן בהיפך באשה שילדיה יהיו כמותה גוים מה שנקרא "ילך החבל אחר הדלי" או עכ"פ שידעו שהם יהודים כי אמם גוירה כדון, ואפשר שעם הזמן יחזרו לדרך הטובה גם הוריהם וגם ילדיהם, רבותינו מעולם לא הלכו בדרך של "קוב הדין את ההר" ובסכינא חריפא, אלא נהפוך הוא הטמיעו בנו כדרך חיים את הפסוק "כי לא ידח ממנו נדח" וברגע שהאדם נכנס בדת ישראל על ידי המילה והטבילה תיכף ומיד מתנצנץ בו אותו ניצוץ יהודי קדוש, ויש סיכוי ויש תקוה ממנו. והפרט מפורט כשהוא "מזרע ישראל" שיש ענין להשיבו לצור מחצבתו וכמ"ש גאון עוזינו הגרב"צ מאיר חיועזיאל בתשובותיו מדיוקי הפסוקים בספר יחזקאל פרק ל"ד שהם אלו שנאמר עליהם "ואת הנדחת לא השבותם ואת האובדת לא בקשתם", דהיינו אותם הצאן האובדות והנדחות כגון זרע ישראל ששורש יהודי קדוש להם, אותם צריך לבקש ולהשיב לחיי יהדות לנשמת רוח אפה של האומה.

מתוך הדברים הנ"ל נתנה ראש להשיב על השאלה הניצבת לפנינו, ורואה אני בה שאלת חכם חצי תשובה, כי הרי ברור כי דין הגיור צריך להיעשות בפני ג' וכמו שכתב הרמב"ם, וצריך לטבול בפני שלשה, והואיל והדבר צריך ב"ד וכו' - כלומר הואיל וצריך שלשה למול ולטבול בפניהם, ממילא דין ב"ד יש להם ולכן אין עושין לא בשבת ולא ב"י"ט ולא בלילה, (אע"פ שאם עברו ע"ז היו גר כמ"ש שם).

ועוד כתב הרמב"ם: "לפיכך לא קבלו ב"ד גרים בימי דוד ושלמה וכו' שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר אינו מגייר הצדק". בעיקרון כל בתי דין מעוניינים להזדקק לגיור של גירי צדק, ומה קורה כשהגר בא לשם סיבה, או שספק לנו במהות ובמטרות גיורו ע"ז ממשוך הרמב"ם שם "ואעפ"כ היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות והיו ב"ד הגדול חוששין להם לא דוחין אותם אחר שטבלו מ"מ ולא מקרבין אותם עד שתראה אחריתם" ע"כ, וממה שלא דחו אותם מובן שמה שעשו אותם ההדיוטות יש לו תוקף גדול וכמו שכתב עוד אחרי זה בהלכה י"ז עיין שם, ואפילו שכתב שאין מקרבין

תואר" בדרך של היתר, סופו לישאנה גם באיסור, ומה הרווחנו, הרי בין כך ישאנה, רואים מזה, אם המצב הוא שאם לא תתיר לו ולעניינו תמצא דרך לגיירה, ילך ויחיה אתה או ישאנה בגיורתה, אז מוטב שתגירנה, וגם אם זה הליך של "דיעבד" מכל מקום כך עדיף. וכבר הארכנו בהבאת דברי האחרונים שכל שעת הדחק כדיעבד דמי. והרמב"ם ע"ה בתשובתו המפורסמת התיר לגייר השפחה ושישאנה אע"פ שהוא כנגד דין המשנה יבמות דהנטען על השפחה הרי זה לא ישאנה, נתן הטעם כנ"ל מוטב שיאכלו וכו'. ועל תשובה זו סמכו גדולי האחרונים להתיר גירות לשם נישואין וכך פשט המנהג, וכמ"ש האחרונים וכמו שהבאתי בספר זרע ישראל בפרק גירות לשם נישואין, והתורה עצמה התירה אשת יפת תואר במלחמות כדי שלא ישאנה באיסור. כך הייתה וצריכה להיות החשיבה בענין זה, להמעית באיסורים של ישראל כמה שאפשר, ואף כי בשר תמותות שחוטות אינו דבר כל כך נאה וראוי, מ"מ הוא עדיף על בשר נבלות, איסור גויה לישראל הוא מן החמורים, וכמו שכותב הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה פי"ב ה"ח ושדבר זה גורם להידבק בעכו"ם שהבדילנו הקב"ה מהם ולשוב מאחרי ה' ולמעול בו. דורנו הוא דור חלש והוא לא מסוגל לקבל ולחיות עם הגישה מחמירה, אנחנו חייבים לגשת מתוך גישה של קולא, ומכח 'כחא דהיתירא עדיף', ומוכרחים למצוא פתרון. הרוח המקצינה הנושבת כיום מעודדת התבוללות, איש אינו מבקש מפוסקי הלכה שיסונו ויעוותו שאלת הלכה חלילה וחס, אך הציבור כולו רוצה רבנות מבית הלל. אלו המחמירים בקבלת הגוי לכללות ישראל אינם מבינים, שכאשר הם אינם מקבלים את הגוי או הגויה לגיור, הם כמו ידיהם מקיימים דברי הרמב"ם הללו שזה יגרום להידבק בעכו"ם ולשוב מאחרי ה' ולמעול בו. נכון שהם יטענו שגירוי שאינו מביא לקיום כל המצוות אינו כלום ולא מיקרי לשם שמים, אך דבריהם אינם נכונים כי למדונו חז"ל שתפסת מועט תפסת, ואם אי אפשר לקבל שלימות יש להסתפק גם בלא מושלם, שזה מהות מוטב שיאכלו וכו' כלומר מה עדיף? עדיף שיישאר ויחיה כגוי, וממילא אשתו וילדיו ימשכו אחריו,

שהגיוור אינו תקף, הגיוור חל והינו תקף, בודאי כלפי שמ"מ. ואם היום לא יודו בכך, יבואו בבוא יום חכמי אמת ויודו בדבר.

והנה בגמרא איתא. ש"מ גר צריך שלשה, ונימא ש"מ נמי בעינן מומחין, דלמא דאיקלעו, אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גר צריך ג' משפט כתיב ביה, וברמב"ם כתב וצריך לטבול בפני שלשה והואיל והדבר צריך ב"ד אין מטבילים אותו בשבת. ורוצה לומר דכיוון שהם שלשה מיקרו בית דין. ומניסיון הגמ' לדייק דילמא בעינן נמי מומחין ודחייתה משמע שאין צריך מומחין דהיינו שמישהו הסמיך אותם לכך, אלא כל שעשו פעולות הגיוור על דיניהם ומרכיביהם והם אנשים כשרים לדון. לאפוקי פסולים פסלות הפוסלת לדון, מיקרו בית דין לענין זה ואם הם שלשה יכולים להחליט ולהיעשות דיני גיור, אלא שיש הפרש אם היו אלו הדיוטות לבין אם היו אלו יודעים הדינים כדבעי, כי ההדיוטות אינם יודעים או אינם מקפידים בפרטי ההלכות דלכתחילה אין מקבלין מי שבא להתגייר לשום סיבה, ושצריך להודיע המצוות וכיוצא, ושלמה ושמשון שגירו נשותיהן שלא בפני ב"ד הגדול, גירו אצל כאלה שידעו שהנשים מתגיירות לשם נישואין ואעפ"כ גירוים, כי בדין זה של הגיור, ניתן לג' המגיירים שהם בה"ד לצורך העניין יכולת ההחלטה והקבלה או הדחיה, שלמה ושמשון ידעו אצל מי הם שולחים את נשותיהן לגיור, וידעו גם מה תהיה התוצאה הסופית-גיור!

אגב, מהסוגיה דיבמות כ"ד דהנטען על הגירות הרי זה לא יכנס ואם כנס אין מוציאין, מדייקת הגמ' הא גירות מיהא הויא, כלומר גירות לשם נישואין הויא גירות. וכך כותב רש"י, ואע"ג שלא נתגיירה לשם יהדות אלא בשביל שישאנה זה, ר"ל רש"י ברור לו שמי שבא לגיור רק לשם נישואין אינו נקרא באמת לשם יהדות וכמ"ש סברא זו האחרונים, ויוצא מזה שמאחר שפסקו שמקבלין לגירות לשם נישואין ברור שאין ענין לדקדק בגר בענין המצוות וקיומם יותר מדאי. ועוד המעיין בסוגיא היטב שם יבין, שכל דיון הגמ' הוא על ענין אם יכנס או לא משום הלכות שפתים בלבד, אבל הגיוור עצמו תקף, שהלכה כולם גרים.

אותם עד שתראה אחריתם, הדבר משול בזמנינו כמו ענין היחס בין חרדים וחילונים, שאין כמעט מציאות של התחברות ונישואין יחדיו, מפני החשש שאם שהצד האחד ייפך לחילוני או להיפך השני יתחרר, ובינתיים הרי אין החרדי או סומך על החילוני בענייני כשרות והשגחות שאפילו החרדים ביניהם אחד אינו סומך על השגחת כשרותו של חוג זולתו, ומה שכתב שתראה אחריתם היינו תלוי אם החזיקו ביהדות, או אחרי הגיוור שבו לסורם, שאז יימשך המצב הסטטי שאין דוחין ואין מקרבין, כי עכ"פ מאחר שמל וטבל דינו כישראל שקידושו קידושין וכמו שכתב הרמב"ם.

ב. עכשיו נחדי אגן, בדבריהם של השואלים שהמה חכמים מחוכמים ואין להם לעניות דעתי דין ג' הדיוטות אלא ג' הראויים לקבל לגיור, שהרי גיור בזמן הזה שאין לנו סמוכים הוא מכח דשליחותיהו עבדין, ויכולים הם לבצע את פעולת הגיור ומה שעשו עשוי, שהרי בדיעבד, הרמב"ם מנה את כל החסרונות האפשריים בגיור, שהדין נותן בהם שאם עשאו בדיעבד הרי זה גר, וזה מה שכתב בה"ז הנ"ל: א. גר שלא בדקו אחריו - שהרי כתב כשיבוא להתגייר בודקין אחריו. ב. או שלא הודיעוהו - שהרי צריכים להודיע ג. ומל וטבל בפני ג' הדיוטות - ולא בפני בית דין מסודר ד. אפילו נודע שבשביל דבר הוא מתגייר - שזה נגד דין המשנה דהנטען ה. ואפילו חזר לעבוד עכו"ם-שנשמת הגיור הוא איסור ע"ז. ואף על פי שכל הגרירות כאן נמצאו וכאן היו, אף על פי כן הרי זה גר וקדושו קידושין כמו שכתב אח"כ, ובנידון דידן, אין כאן הדיוטות, ומודיעין אותו המצוות ומקבלן, שזה הסדר לכתחילה. והסיבה המביאתו היא שבדרך כלל הוא צאצא יהודים זרע ישראל שמצווה להשיבו, וגם אם זה לסיבה, בזרע ישראל לא אכפת לו, וכמ"ש הרשב"ש בסי' שס"ח, וגם שכבר פשט המנהג להקל בגיורי סיבה כמ"ש לעיל מתשובת הרמב"ם, כך שענין הסיבה אינו מהוה משול. א"כ פשוט וברור שגיור כזה של ג' תלמידי חכמים ובעלי סמכות להוראה הוא גיור לכתחילה, שמה שעשו עשוי, ואין שום כוח שבעולם לפעול או לבטל הגיור הזה, ובתנאי שיהיו כאן ג' יראי שמיים, וגם אם ירעישו עולם ויחליטו

ואעפ"כ מהחלטת הלל להתעלם מתנאי זה של המתגייר, וגם מכך שכבר נדחה מגיור על ידי חבריו שמאי וגירי, למדים ששיקול הדעת של הדיין הוא גורם מכריע, ולפעמים רואה הדיין שיש יותר נזק בדחייתו מלקבלו אזי הוא מעדיף לקבלו, אף שכפי סדרן של דברים מן הראוי היה לעמוד על קו הדין, וקו הדין דורש שהבא להתגייר כוונתו תהיה לשם שמים בלבד, ושמקבל על עצמו ומתחייב לקיים את כל המצוות, ואכן נהפך הוא לאיש אחר ולגר-צדק, דא עקא שלא תמיד הדברים הם כך, ולרוב הבאים להתגייר אינם עושים זאת רק לשם שמים, לפעמים הפוסקים מקבלים החלטה לגייר הבא להתגייר משיקולים צדדיים דהיינו שאם לא נגייר האישה, ילך הוא אחריה ויטמע בין הגויים, או להיפך שאם לא נגייר את הגוי האישה היהודייה תמשיך אחריו ואבדנו אותה ואת ילדיה, וכיוצא ובכגון זה כתבו הפוסקים שעדיף לגייר. כ"כ בשו"ת תועפות ראם ועוד פוסקים כנ"ל, הם התבססו על כך, שאין שום איסור לגייר גם מי שמתכוין לרצות את בן זוגו בלבד, הואיל ומקבל על עצמו את היהדות מראון טוב, להפקת רצון בן זוגו או בת זוגתו, כי נניח שנדחה אותו או אותה, רק נפסיד ולא נרוויח, ההנחה היא כי לאט לאט המתגייר או המתגיירת יתערבו ויטמעו בין היהודים ויהיו כמותם, ויתכן ואף יחזרו בתשובה שלמה, הרבנים ידעו כי אין הרבה מה לצפות מהמתגיירים הללו, הם אומנם דרשו מהם למידה וידע בסיסי במצוות היהדות, וכן הצהרת כוונות ורצון טוב כי בכך הרי מצטרפים לעם היהודי, אך לא דקדקו יותר מדי, ולא חקרו או נכנסו לסוף דעתם ועומק כוונתם בקיום המצוות אחר כך. אין הדבר נדרש מעיקר הדין, גם מי שהתנגד לגיורים באופן די גורף, הרב דוד הכהן סקלי שהיה רב ראשי בעיר אוראן וחייבר שו"ת קרית חנה דוד, מנמק את התנגדותו מפני שלרוב אחרי הגיור ממשיכים לחיות כגויים ממש לא שבת ולא כשרות וכו' ואין להם שום ענין אמיתי והכל כאחיזת עיניים בלבד, ומדבריו מובן, שאם יש שנוי והיה רואה שהגיור פועל לשנוי בנפש המתגייר, לא היה מתנגד כל כך בנחרצות, בשו"ת פרחי כהונה שדווקא תומך בגיור בעייתו, מסביר שעכ"פ יש מעליותא בערך מעשיה הראשונים

ואני מעוניין להרחיב מעט ביסוד גדול, שלא רבים יחכמו להבין עד כמה הוא מרכזי בענייני גיור כלל מרכזי נאמר בהלכות גרות: "הכל כפי ראות עיני ב"ד", כלומר ההחלטה לקבל ולגייר אדם נתונה כולה לשיקול דעתו ולהחלטתו הבלעדית של בית הדין המגייר, היינו שגם כאשר המבקש להתגייר מוכן להצהיר בפה מלא שהוא מקבל עליו את עול המצוות, אולם בית הדין מסופק בקבלתו זו באיכותה שאולי באמת אין לו דבר אמיתי עם יהדות ואין לו רצון כנה להיות יהודי והכל מעשה סרק או שאולי מדובר בכוונה כנה ואמתית של הסתפחות לנחלת השם, או אולי הדבר בספק ההכרעה הסופית בזה מסורה בשלמותה לבית הדין, ורשאי ב"ד ע"פ הנראה לו כעת בשעת הגרות וע"פ שיקול דעתו הבלעדי באותו רגע להחליט כי אכן זכאי אדם זה לאשרו להיכנס אלינו ו"להזדקק לו" לגיירו, או להיפך להחליט כי נראה לו שהכל עניין שקרי, ההחלטה הזו, הנה עצמה הלכה בהלכות הגיור, היא יכולה להתקבל מכמה וכמה סיבות ונסיבות (כגון היות האדם הזה כבר נשוי ליהודייה, שזו סיבה גרועה, לעומת הוכחת אמונה שלמה ורצון כנה ואמיתי לקיים כל המצוות, שזו סיבה טובה וחיובית, ובכלל זה היכולת לשלול קבלת אדם, שהגם שהוא מוכן להצהיר בפיו על קבלת המצוות וסביר להניח שיקיימם אבל נראה לב"ד שהאדם הזה יהיה לספחת ולרועץ לישראל וכלשון הראשון לציון הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל, אולם משנתקבלה ההחלטה ובוצע מעשה הגיור ע"י ב"ד כשר ומוסמך לכך, דהיינו מילה (באישה) טבילה וקבלת מצוות, נעשה האדם ליהודי, המעשה הזה הנו מעשה בלתי הפיך, וכהגדרת הגמרא: "הרי הוא כישראל לכל דבריו", ואם קידש אישה קידושיו קידושין והיא הופכת להיות אשת איש, ע"ש.

המונח הזה של "הכל כפי ראות עיני ב"ד" הוטבע על ידי מרן בעל השולחן ערוך בספר בית יוסף (סי' רס"ח) כתירוץ וכהסבר למעשיו של הלל בגיור כאלה שנדחו מגיור על ידי שמאי, אף שהתנו לקבל רק תורה שבכתב ולא שבעל פה, וזה נגד עקרון הגמ' בבכורות: "חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו",

ניסיון להתיר ממזרים בית הדין ינסה לפתור בעיות אלו רק בדרך של הוכחה שלא הייתה גרות כאמור אבל בטולו אינו אפשרי, העושה זאת, טועה בדבר משנה, מתיר אשת איש לשוק בלא גט, וגורם להרבות ממזרים בישראל.

הטעות הנפוצה בימינו לחשוב שניתן לבטל גרות, או שלא להכיר בגיור שכבר נעשה בפועל על ידי ב"ד אחר, לפי שנראה להם שלא כדין עשו באותו הגיור, נבעה מפרשנות שאיננה נכונה בהבנת המושג "קבלת המצוות" ובהבנת המושג "קבלת מצוות מעכבת הגרות".

שיקול הדעת הרחב מאוד שניתן לביה"ד בזמן הקבלה לגרות, אינו קיים לאחר שנעשתה הגרות על כל שלביה הקובעים, והוא יכול להיות מסוכן ובעייתי לאחר הגרות, הגיור לאחר שבוצע הינו בלתי הפיך ואפילו אם חוזר הגר לסורו, יהיה דינו כישראל מומר, אבל ישראל הוא נשאר, וכלשון הגאון הראש"ל רבי עובדיה יוסף: "ליהדות יש כניסה, אין יציאה". שיקול הדעת הזה אינו מחייב שהגר יהיה בקי בכל התורה ומצוותיה, ואף אינו מחייב את הדיין להשתכנע שיהפוך הגר להיות מהמקפידים על קלה כחמורה, ההחלטה, וההחלטה על ההחלטה, שייכות כולם לביה"ד המחליט לקבל אדם, וגם האדם עצמו יכול עדיין להתחרט רק עד הטבילה, משטבל בפני ב"ד, נסתיים התהליך והנו בלתי הפיך.

אין להחלטה הזו עצמה כללים והלכות מדויקות כמובן, הדיין אינו נביא לדעת העתידות. הוא יכול רק להעריך בשעת הגיור (שזהו הזמן הקובע ולא אחריו) מה יהיה בסופו של גר זה, כהלל בשעתו שגייר כי ידע והבין ש"סופו יהיה גר גמור". גם "טעות" בשיקול דעתו של הדיין, לא תשנה את החלטתו וקביעתו, ולכן המתגייר משנתגייר כדין, דינו כיהודי.

מענה בבוא הדיין ובית הדין לשקול שיקולים כלליים ורחבים לחתכים נרחבים וקבוצות הרוצות להיכנס ליהדות, ובמיוחד לצאצאי יהודים החפצים שיקרא שם "ישראל" עליהם ומתאמצים לחזור אלינו, עלינו לשקול שקול דעת רחב.

קהלים אלה, אין צורך לדחותם ואסור לדחותם, אדרבא מצוה לקרבם ולהחזירם לחיק היהדות,

כלומר הגיור פועל ויפעל בשנוי לטובה ובמקרים כאלו עדיף לגייר. הרבה פעמים המתגיירת נהפכה לאדוקה במצוות הדת והחזירה את בעלה ואת כל משפחתה בתשובה.

איך שלא יהיה, ההחלטה לקבל או לא לקבל לגיור מסורה כולה ביד הרב והדיין הפוסק. וכלל קבעו חכמים, "הכל כפי ראות עיני הדיין", השיקולים השונים מכריעים בהחלטתו לקרב או לרחק, בזמנינו צמצום ומניעת התבוללות ואבוד חלקים גדולים מהעם היהודי יהיו רק ע"י גיור בדרך מקלה, בעצם העמדת הדבר על עיקר הדין.

ד. אין שום אפשרות בעולם לבטל גיור

נקודה נוספת שיש להבהיר ולהרחיב והיא מרכזית וחשובה מאוד ועקרונית בנושא והיא: גרות משנעשתה אין שום יכולת שבעולם לבטלה למפרע. לא יוכל בית הדין לומר בדיעבד טעינו כשקבלנוהו, טענה זו לא תעזור אלא אם כן מתברר כי במעשה הגיור נעשה פגם מהותי, למשל שלא היו שלושה כשרים בזמן הגיור, או שלא מל, או שמל מילה פגומה (בלא פריעה), או שטבל במקווה פסול (בריכה), או שטבל רק חלק מגופו, או שלא ראהו אדם בעת טבילתו וכיוצא בזה, אזי הגרות מתבטלת כי מתברר שלא הייתה גרות, היא לא התבטלה או נעקרה אלא היא בכלל לא נעשתה, אולי יהיה נכון יותר להגדיר, אי גרות אפשרי, בטול או עקירת גרות אינו אפשרי.

המשמעות הפשוטה של בטול גרות וההחלטה שאדם שנחשב והוחזק כיהודי, ומענה משנתברר שאינו שומר תורה ומצוות, הוא אינו יהודי, מטרידה מאוד והיא בעלת השלכה חמורה שבחמורות בעם היהודי, לפי שאם מדובר באשה נשואה, ההחלטה הופכת אותה ממעמד אשת איש, לגויה, גויה אינה "צריכה" גט מבעלה כשנפרדת ממנו גם אם הוא יהודי, למעשה מבחינת ההלכה היא מעולם גם לא הייתה אשתו (אע"פ שחיו חיי אישות כבעל ואישה והולידו ילדים יחדיו) ומשתביא ילדים אחרים מיהודי אחר, תעמוד בפנינו שאלת ממזרות קשה. גם במקום של שאלת עגון, כתבו הראשונים שמשנתגייר נתגייר ואי אפשר להוציא את אשתו בלא גט. ואף במקום עגון, ובשאלות עגון קשות, או

ו. שלא תנעל דלת בפני גרים

רבותינו אמרו "ועשו סייג לתורה". כל התקנות, הגדרים והסייגים שרבותינו מצאו לנכון לתקן, והם הם גופי תורה, מטרתם הייתה למען השמירה על התורה עצמה, ולכן הלשון עשו סייג לתורה כלומר לטובת התורה ולא ועשו סייג בתורה, שסייג וגדר או חומרה שלא יועילו לתורה ולקיום מצוותיה, אינן ראויות להיגזר, וכבר אמרו רבותינו שאין גוזרים גזרה שרוב הצבור אינו יכול לעמוד בה ומצאנו גם בהיפך, שאף דברים המפורשים ומבוארים בתורה נמצא להם פתרון ומוצא שונה כשההכרח הצריך לדוגמא שמיטת כספים-פרוזבול-תקנתו של הלל הזקן שהיא בעצם "עקב שביעית דאורייתא וביטל בכך השמטת כספים שצותה תורה" כלשון התוספות למה הלל עשה זאת כי הוא הבין שאין ברירה: בלי פרוזבול גם לא יהיו הלוואות, ההלוואה מהאחד לזולתו היא צורך של כל חברה, וכלשון התוספות חשו לנעילת דלת בפני לווים, לכאורה איך "העיד" הלל לעקור דין מהתורה? מהיכן להלל הזקן, והוא הדין לחכמי ישראל שבכל דור ודור היכולת הזו לתקן תקנות של עקירת דין? ובכן התשובה פשוטה, כמו שכשיש צורך למען שמירת התורה עושים סייגים וחומרות, כך כשיש מצב הדורש ראייה רחבה ועמוקה אז יש צורך למצוא פתרון שישמור על התורה עצמה, משל להסרת אבר קטן למען שמירה על יתר הגוף.

ומכאן אני רוצה להגיע לנושא הגיור, כשאנחנו ממשכנים עצמנו על מנת למצוא דרכים על פי ההלכה לגייר צאצאי יהודים "זרע ישראל" ולהשיבם לצור מחצבתם, הגם שאנחנו יודעים או משערים שלא ידקדקו בקיום מצוות, והעולם החרדי מרים קול זעקה ולוחם בשצף קצף, שאין גיור בלי קבלת מצוות-כלומר קיום מצוות בפועל וכו', מעבר לכל ההנמקות ההלכתיות המוכיחות כי הם טועים לא רק בפרשנות הלכתית, אלא בעיקר השקפתית, התוספות דברו על הצורך שלא תנעל דלת בפני גרים זהו הלשון שהשתמשו בו על הסבר תקנת הפרוזבול שלא "תנעל דלת", הצורך שלא תנעל דלת, מוכרח להביאנו לגישה אחרת, לעת כזאת כל גישה מחמירה ומרחיקה היא סכנה לעם היהודי, יוצרת התבוללות בתוכנו, מרחיקה יהודים

אלו הם הבנים האובדים, והצאן הנדחות. יש אפשרות לגיירם במסגרת ההלכה, ולזה ניתן שיקול הדעת הרחב לכה"ד. כשאנחנו אומרים שהגיעה העת לקרב ולא לרחק, כוונתנו להפעיל את שיקול הדעת ב"כחא דהיתרא", ובשיטת בית הלל עד מקום שניתן ע"פ ההלכה, ומצות "ואהבתם את הגר", מחייבת אותנו להקל בענייני הגרות עד כמה שאפשר.

ה. הרמב"ם בתשובתו המפורסמת בעניין הגיור שעליה הסתמכו חכמי הדורות הבאים אחריו מרבותינו האחרונים, בהיתר גירות לשם נישואין, הסביר באותה התשובה, שעשה כן משום "עת לעשות לה' הפרו תורתך", כך יש להתייחס גם לכל הגישות המקרבות בגיור שבעיני אחרים אינם ראויות, לפי שהגענו כיום למצב של "עת לעשות לה' הפרו תורתך". כל האחרונים הביאו את תשובת הרמב"ם הזו כסמך גדול ללמוד ממנו שבנושא גיור שבא למטרת נישואין בלבד. שיקול הדעת למנוע מהצד היהודי חיי אישות באיסור עם הגוי, חשוב יותר מההקפדה על דין של לכתחילה, שלא יגיירו לשם נישואין. ולכן כך כתב גם הרב עובדיה יוסף שפשט המנהג לקבל גיורים כאלה הבאים לשם נישואין. ובעצם השאלה הנצבת לפנינו כבר היה הדבר לעולמים ואין כל חדש.

ועיין במחלוקת המגיד משנה וכסף משנה בפ"ג הי"ד, ומשמע להדיא שלדעת המגיד משנה הרמב"ם סובר שב"ד של הדיטות היו מגיירים, וכך גיור הק"נ אלפים שנתוספו בימי דוד, כלומר היה בפועל מנגנון גיור שנקרא ב"ד הדיטות, גרי הצדק היו הולכים לב"ד של מומחין, לעומת גיורים שהיו נדחים בב"ד של המומחין, שידעו שבב"ד ידחו בלך ושוב, ואולי לא יגיירו, ובמיוחד הבאים לגיור לשם נישואין, דלכתחילה אין מגיירין, והיו הולכים לב"ד הזה הנקרא של הדיטות, וכך עשו שלמה ושמשון, ועיין בכסף משנה, במה שחלק על המגיד משנה, ועכ"פ ברור שגם הוא הבין שכך דעת המגיד משנה, שהיו קיימים בתי דינים שהיו מוגדרים כבתי דינים של הדיטות, והדיטות פרושו כאן לאפוקי של מומחים, אבל כשרים הם לדון יודעים כל ההלכות.

מיהדות ומחללת את ה', יש שיאמרו "יקוב הדין את ההר" ולא נזוז מההלכה, והם טועים פעמיים טועים בהלכה והבנתה, אבל בעיקר טועים במחשבת התורה וההלכה, כי כמו שלא גייר גרים בימי דוד ושלמה אף שהיה מותר, כי לא היה צורך או יותר נכון היה צורך שלא לקבלם, בזמנינו המצב הפוך יש צורך יהודי, דתי, חברתי, וישראלי לקבל. הרי אני סבור שלקבל "זרע ישראל" זה אינו רק צורך זו מצוה גדולה, מכלל הבטחת התורה של אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו'. והבטחת חזון הנביאים של קבוץ הגלויות.

הסיבות שהביאו את גדולי ישראל לתקנות מעין אלו, אם במכירת חמץ בפסח או במכירת קרקעות בשביעית, או בפרזבול, וכיוצא, בסיסם אחד שמירת התורה ברוח-ועשו סייג "לתורה". הגישה הזו היא הביטוי העז של האמונה בה' ובקבלת עול מצוותי, שהרי כשם שמקבלים שכר על הדרישה מקבלים שכר על הפרישה. מניעת חלול ה', והחזרת בנים אובדים לחיק דתם, היא רצון ה' וזהו הבסיס שעליו חייבים לנוע כל המנסים להציע דרך על מנת לצאת ממשבר הגיור.

ובזמנינו שלצערנו ננעלת הדלת בפני המון גרים שראוי לקבלם ואנחנו בשעת הדחק שדינה כדיעבד, א"כ ג' בני תורה מביני דבר שיתאגדו ויגיירו, אף אם יהיה הדין שרק בדיעבד גיורם גיור, רשאים הם מן הדין לכתחילה לעשות את פעולותיהם, מתוקף ההלכה שכל שעת הדחק כדיעבד דמי.

ז. וקושטא קאי שאע"פ שבדיעבד גם הגיור בפני ג' הדיוטות כשר, כנפסק בהרמב"ם ובשו"ע, אבל ניראה שאין ראוי לאפשר לנהוג כן או למנות ג' הדיוטות דלא גמירי ולא סבירי לגייר, כי גיור כזה הוא מכשלה גדולה לתורה ולכלל ישראל, מה גם כי גיור כזה הוא בגדר תלוי ועומד עד שתתברר צדקתו וכמ"ש הרמב"ם, ודבר זה יהיה תלוי בפרשנויות ובגישות שונות, לכן לא כדאי לפתוח פתח כזה, וגיור יהיה רק על ידי בית דין של שלשה רבנים בעלי סמיכה להוראה, ובזה ינצלו מכל מכשול ונדנדו.

וכדאי לציין מש"כ הגאון הרב יוסף משאש ז"ל: אודות הגיורת, טוב להעלים עין, דמה שעשו עשוי, כי אין צריך סמיכה לגייר גרים, ואדרבה ב"ד של הדיוטות עדיפי בזה ע"ש, וכתב בשו"ת מנחם משיב סי' מ"ב, בגרים שאם לא יגויירו על ידנו ילכו לכאלה שאינם מדקדקים (רפורמים) "ולדעתי טוב על ידי ב"ד של הדיוטות, והב"ד מומחין ישלחו גרים כאלו לב"ד של הדיוטות ולהודיעם איך יעשו כדין כדי שעכ"פ בדיעבד יהיו גרים". עש"ב. אך לדעתי בזמנינו אין צורך בכך, ואם ג' בני תורה מתארגנים להקמת ב"ד או בתי דין, לגייר ע"פ נהלים ברורים ומוסכמים, זה בוודאי עדיף על פני ג' הדיוטות.

מתהליכי הגאולה ויעודי הנביאים המדברים על קבוץ הגלויות, היא השבתם של הבנים האובדים הללו ואותן הצאן הנדחות לחיק האומה, והנביא ישעיה (נ"ו) מזהירונו אל יאמר בן הנכר הנלוה אל ה' לאמר הבדל יבדילי ה' מעל עמו, ובני הנכר הנלוים על ה'... והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלותי, כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים, נאם ה' מקבץ נדחי ישראל עוד אקבץ עליו לנקבציו.

ואעפ"כ מהיות טוב פונה אני לכל אלו אשר המצב הזה מעיק עליהם ונקעה נפשם מעיוות הדין, ומהרחקת זרע ישראל בחנם, להיות מתונים כמ"ש "הוו מתונים בדין", לעמוד היטב על היות ענין האמונה של המתגייר שלם ושיקבל בפיו את המצוות כדין ולא לעשות מעשה כי אם באמצעות ג' שהם בבחינת חכם ומבין, ודלא סאנו שומענייהו חלילה, ויהיה הכל במושב ב"ד ובפרוטוקולים גלויים ושקופים, וע"פ כללי הלכה ותנאי קבלה ברורים, למנוע לזות שפתיים ועיקשות פה.

אני כותב זאת רק בכדי לחזק את ידי העוסקים במלאכת קודש זו של גיור, אשר אלו המקדשים מלחמה כנגד, כביכול בשם הקנאות לדבר ה', שוכחים, שבזה הם עושים הפך מרצונו יתברך, ולא עוד עוברים על אזהרות מדאורייתא של אונאת הגר, שהרי מצוות "ואהבת את הגר" מחייבת אותנו לקרבם ולהקל עליהם. חזקו ואמצו "גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו".

עם ישראל צריך אתכם

בואו להיות שותפים במפעל הגיור וללוות את מי שעושה את דרכו ליהדות

ליווי והדרכה

לימוד שבועי

אירוח בשבתות

בתי הדין 'גיור כהלכה' הוקמו כדי להשיב את האובדים בדור קיבוץ הגלויות. עשרות רבנים מובילים התגייסו למען גיור ילדים מ'זרע ישראל', תוך גילוי אחריות לעתיד העם היהודי בישראל. **הצטרפו אלינו!**

להצטרפות חייגו: 02-5470591 | www.giyur.org.il

חפשו אותנו - גיור כהלכה

